

Opwaardering duurzaamheid

Geen tien dagen, maar bijna een maand langere levensduur per punt DU

Hoe geef je de fokkerij op levensduur inhoud? Via de fokwaarde DU of toch via het gebruik van werkelijke overlevingspercentages? Kees van Velzen gaf deze discussie recentelijk een impuls. Herberekening van het aantal dagen per punt DU geeft de fokwaarde nu meer krediet.

De discussie over duurzaamheid is volop gaande. Kees van Velzen, voormalig exportdirecteur van HG, gaf in de vorige Veeteelteditie zijn kijk op de overlevingsdrang van koeien en concludeerde dat duurzaam fokkende stieren worden ondergewaardeerd. Als basis voor zijn verhaal gebruikte hij overlevingspercentages van koeien op zestig maanden na eerste afkalving, waarbij duidelijke stiersverschillen zichtbaar zijn.

Gerben de Jong, teamleider onderzoek NRS, geeft aan dat er een verschil in benadering is tussen ruwe overlevingspercentages en de fokwaarde DU. 'De fokwaarde duurzaamheid is gebaseerd op het risico dat een dier onvrijwillig, dus niet om redenen van productie, afgevoerd wordt. Afvoer vanwege productie is vrijwillige afvoer. Er is al een sterk positief verband tussen productie en levensduur, terwijl de fokwaarde duurzaamheid juist bedoeld is om in te schatten hoe groot de kans is dat een koe afgevoerd wordt vanwege andere problemen, zoals vruchtbaarheid, mastitis en gezondheid. De overlevingspercentages bevatten ongecorrigeerde afvoercijfers voor zowel productie, vrijwillige afvoer, als onvrijwillige afvoer.'

De Jong geeft aan dat overlevingspercentages veel meer kunnen variëren in de tijd dan fokwaarden. 'Van Velzen vindt dat Delta Chrissy ondergewaardeerd wordt op basis van het overlevingspercentage van zijn proefstierdochters op 48 maanden. Maar de fokwaarde houdt juist ook rekening met de vroege extra afvoer van dochters gedurende de eerste lactaties.'

Vertaling DU in aantal dagen

Toch verdient Van Velzen krediet, geeft De Jong aan. 'We hebben naar aanleiding

geeft bij veehouders kunnen we daar zeker iets mee doen.'

Overlevingspercentage stijgt

Meer helderheid verschaffen door een lijst te publiceren met de ruwe cijfers van aanhoudingspercentages levert volgens De Jong weinig extra voordeel op. 'Er worden dan te snel verkeerde conclusies getrokken. Neem het voorbeeld van het geboortjaar. Een koe met een lactatiewaarde van 85 heeft nu een grotere kans op afvoer dan 15 jaar geleden. Veehouders voeren de laatste jaren koeien sneller af bij een lagere productie, dat zie je in de ruwe cijfers niet terug. Daarnaast lag het landelijke overlevingspercentage op zestig maanden na eerste afkalving vijf jaar geleden op 18 procent. Nu is dat gestegen naar 22 procent. Koeien gaan langer mee. Een stier die nu 22 procent scoort, zit op

het gemiddelde, terwijl een stier vijf jaar geleden met deze cijfers bovengemiddeld zou zijn.'

De Jong verschaft helderheid over het effect van lactatiewaarde in relatie tot overlevingspercentages. Hij gebruikt de voorbeelden die Van Velzen in zijn verhaal naar voren bracht: Lorenzo en Raider. Laurenzodochters hebben een overlevingspercentage op 60 maanden van 31 procent, een DU van 102 en een gemiddelde lactatiewaarde van 101. Raider scoort achtereenvolgens 18 procent, een DU van 106 en een lactatiewaarde van 93. 'Raider heeft een laag overlevingspercentage dat voornamelijk te wijten is aan de lagere productie, en daarmee een hogere vrijwillige afvoer, ten opzichte van Lorenzo. Gegeven de 18 procent overleving hebben de Raiderdochters de onvrijwillige afvoer goed doorstaan.'

Helderheid en grijpbaar

Diverse KI-organisaties gebruiken de ongecorrigeerde overlevingscijfers om stieren aan te prijzen. 'Het publiceren van de aanhoudingspercentages geeft helderheid en maakt het allemaal wat grijpbaarder', vertelt Arjan Bom, productmanager van Alta. 'Je legt uit wat het getal duurzaamheid in de praktijk betekent. Vroeger werd het percentage onvolledige lijsten gepubliceerd. Daar hebben veehouders het nu nog over omdat het een heel helder getal was.'

Alta publiceert de ruwe cijfers altijd in combinatie met de fokwaarde duurzaamheid. 'Daardoor laat je zien dat in de fokwaarde terug te vinden is van welke stieren de dochters lang blijven lopen. Helaas is de betrouwbaarheid van de DU voor jonge stieren niet zo hoog. Waarom zouden we dan informatie van aanhoudings-

percentages achterhouden wanneer die wel beschikbaar is?'

Secretaris van de klankbordgroep fokwaardeschatting en publicatie van NVO, Jan ten Napel, plaatst kanttekeningen bij het publiceren van ruwe cijfers. 'Tegen publicaties van de cijfers heb ik geen bezwaar, maar je moet ze niet zien als selectiecriteria. Je moet ze gebruiken als signaal, het geeft een goede vertaling van de betekenis van de fokwaarde voor de praktijk.'

Ten Napel geeft aan dat er binnen NVO, waarin alle KI-organisaties zijn vertegenwoordigd, recent geen vragen zijn binnengekomen over onderschatte stieren of over herziening van de duurzaamheidsfokwaarde. 'De rekenfout van NRS verdient niet de schoonheidsprijs, maar heeft voor zover ik kan zien geen verdere gevolgen voor de fokwaarde of de weging van het kenmerk. Voor de acceptatie van het kenmerk is het wel goed dat er een brede discussie wordt gevoerd.'

Dat onderschrijft ook Sjine van der Beek, teamleider fokkerij HG, bij het horen van de herberekening voor het aantal dagen. 'De nieuwe uitkomst onderstreept nog beter dat er duidelijke verschillen zijn tussen stieren. Gelukkig eigenlijk, omdat binnen ons fokdoel duurzaamheid een belangrijke rol speelt.'

HG meldde tijdens presentaties van HG-dochtergroepen van een aantal stieren mondeling de overlevingspercentages, maar voorsnog niet in verdere publicaties. 'De fokwaarde voor productie bestaat al jaren en iedereen beseft inmiddels dat de fokwaarde beter is dan de ruwe cijfers', aldus Van der Beek. 'Toch kijk je naar de ruwe productiecijfers om een goed gevoel bij de fokwaarde te krijgen. De fokwaarde voor duurzaamheid is lastiger te doorgronden. Het is daarom goed dat NRS aandacht besteedt aan interpretatie, uitleg en presentatie van duurzaamheid. Iedereen wil wel een duurzame koe fokken, maar dat wordt voorsnog te weinig geassocieerd met de fokwaarde voor duurzaamheid.'

Jaap van der Knaap

Dochters van Stadel (DU 113) blijven 325 dagen langer lopen dan gemiddeld